

N:o 4.

Ank. till Riksd. Kansli den 27 Febr. 1884, kl. 6 e. m.

*Första Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 2,
i anledning af väckt motion rörande förändrad lagstiftning
angående fattigvården i riket.*

I en till Utskottet hänvisad motion, N:o 38, yttrar Herr Rääf, att det visat sig stor svårighet att rätt tolka fattigvårdsförordningens § 22 om hemortsrätt, enär det der föreskrifna stadgandet att svenske medborgare egde sådan rätt der, *hvärest han senast författningsenligt blifvit eller bort blifva mantalsskrifven*, genom sin vacklande bestämning vore olämpligt, hvadan han ansåge, att hemortsrätten borde bestämmas efter födelseorten, så att *der hvar och en vore född, der egde han ock i fattigvårdsafseende sin hemort.*

Till stöd för denna sin åsigt yttrar motionären:

“Vore en sådan grund för hemortsrätten fastställd, torde ganska få af dessa nu så förargelseväckande tvister fattigvårdssamhällena emellan uppkomma, hvilket äfven vore till största skydd och gagn för dem, som äro i behof af hjälp och hvilka nu ofta sändas kommunerna emellan och innan tvisten blifvit afgjord icke sällan ses med ovilja af den kommun, som under tiden måste lemna understöd.

Naturligen skulle alla, hvilka i fattigvårdsafseende nu hafva sin hemortsrätt bestämd, vidblifva densamma och i händelse ny lag blefve antagen, den endast tillämpas på dem, som sedan komme i behof af understöd. Fattigvårdens uppgift är icke blott att hjälpa, der fattigdom redan inträdt, utan äfven att söka förebygga densamma, och hvar för äfven många omtänksamma kommuner beslutat att för en följd af

är insätta större eller mindre belopp för *hvarje* inom kommunen födt barn för att bilda lifränta till förekommande af i framtiden möjligen eljest inträffande nöd. Intresset härför är dock hvarken så stort eller allmänt som det borde och kunde vara, emedan många kommuner tveka att göra denna uppoffring, i tanke att lifräntan ej kommer till godo *dess* fattiga, som möjligen kunna vara inflyttade från en socken, der ej insättningar för bildande af lifränta blifvit gjorda.

Blefve hemortsrätten bestämd till födelseorten, vågar jag hysa den öfvertygelsen, att hvarje kommun skulle så väl i eget som det allmännas intresse skynda att genom insättningar i lifränteanstalter söka tillförsäkra sig de framtida frukter, som häraf böra uppstå och hvilka, om ej alltid tillräckliga för de oundgängligaste lefnadsbehofven, dock kunde blifva en väsentlig hjälp och sannolikt i rikt mått uppväga de olägenheter, som genom nu verkställd förändring möjligen för en tid skulle kunna göra fattigvårdstungan ojemn.“

Frågan om hemortsrättens bestämmande på sätt motionären önskar är hvarken ny eller opröfvad. I fattigvårdskomiténs af 1870 betänkande, hvilket ligger till grund för den af Kongl. Maj:t i samråd med Riksdagen utfärdade Förordning den 9 Juni 1871, heter det, vid ompröfvandet af grunden för hemortsrätt, bland annat:

“Jemväl har det varit ifrågasatt såsom lämpligt, att enhvar borde i fattigvårds hänseende tillhöra det samhälle, hvarest han blifvit född eller enligt meddelade stadganden borde anses hafva sin födelseort. Men äfven denna grund för bestämmelse af hemortsrätt, hvilken nära sammanfaller med den, som i flertalet af de schweiziska kantonerna är hufvudsakligen gällande, komme utan tvifvel att medföra särdeles betänkliga olägenheter. Vid tillämpningen af en sådan grund skulle nemligen den allmänna fattigvårdstungan blifva högst obilligt fördelad emellan de särskilda samhällena, enär ganska många af dem, synnerligast de större städerna, till betydlig del befolkas med personer, som från andra samhällen inflytta, då deremot inom andra samhällen, särdeles de af naturen vanlottade landskommunerna, flere medlemmar födas än som inom desamma kunna finna sin bergning och hvilka af sådan anledning redan i yngre år, sedan de hunnit utbildas till arbetsduglighet, måste till andra samhällen med rikare tillfällen till arbetsförtjenst utflytta; och det kunde ej för dessa fattigare samhällen blifva annat än alltför oskäligt betungande att bekosta all den fattigvård de i följd

af en sådan grund för bestämmeelse om hemortsrätt skulle hafva att besörja. Dessutom måste det inträffa, att den som komme i behof af fattigvård i annat samhälle, än der han hade hemortsrätt, ganska ofta blefve förvisad till ett samhälle, inom hvilket han ej sedan sin barn-dom, om ens någonsin, vistats och der han, såsom för detsamma alldeles främmande, kunde blifva blottställd för hårdhet och ovilja, äfvensom att, då försörjningsorten vore aflägsen från vistelseorten och hemfors-ling skulle medföra alltför dryga omkostnader eller eljest vore omöjlig, fattigvård för honom måste beredas i vistelseorten på försörjnings-ortens bekostnad. I sist berörda hänseende har erfarenheten till och med visat, att åtskilliga schweiziska kommuner, i följd af ifrågavarande grund för bestämmeelse af hemortsrätt, kommit att *utom* sitt område hafva flere fattige att försörja än *inom* detsamma och sålunda blifvit betagne all möjlighet att väl ordna sin fattigvård och öfvervaka dess behöriga handhafvande.“

Vid 1881 års riksdag väcktes i Andra Kammaran en motion i enahanda syfte, som den nu ifrågavarande. Afstyrkt af Utskottet, föll den der utan annan gensägelse än motionärens.

Antagligen skulle, med införande af födelseorten såsom grund-läggande hemortsrätt, tvister mellan de särskilda fattigvårdssamhällena mindre ofta uppstå och må händra lättare slitas, men fördelen deraf skulle ingalunda förmå uppväga orättvisan af de fleste fattigvårds-samhällens oskäligen betungande, hvilket måste blifva följderna af ett lagstadgande på den af motionären angifna grunden.

Utskottet hemställer alltså,

att Herr Rääfs ifrågavarande motion icke må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 27 Februari 1884.

På Utskottets vägnar:

G. WENNERBERG.

Reservation:

af Herr Rääf.
